ԱԶԳԱՑԻՆ

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՀՈԳԵՒՈՐՀՈՒԹԻՒՆ Հ. ԴՊՐ. ՄՈՍԿՈՎԱՅ

Պարոնայք Սարգիս Խոջայեանց, Կարապետ Ռախլեանց, Սարգիս Սուսանեան, Մակար Ալլուխանեանց, Յովհաննէս Թուշմալեանց ընտրուեցան Հոգաբարձու Մոսկովայ Հայոց Հոգևոր դպրոցին. զոր և Նորին Ս. Օծութիւնն հաճեցաւ հաստատել օրհնութեան կոնդակաւ իւրեանց պաշտօնից մէջ։

Վերոյիշեալ անձանց վկայեալ բարեսէր զգացմունքները և եռանդուն սրտերը գրաւական են իւրեանց այս փափուկ միանգամայն վսեմ պաշտօնին մէջ համաձայն կամաց և եռանդեան Ս. Հայրապետիս յօդուտ Ազգի մերոյ և Ս. Եկեղեցւոյ առ իարգիւնաւոր հանդիսանալ՝ որպէս ամէն ճշմարիտ Ազգասիրաց մշտախանդ անձուկներն են և կը պահանջէ ներկայ ժամանակս։

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՎԱՆԱՀԱՑՐ Ս. ԽԱՉ ՎԱՆՈՒՑ Ն.-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻ

Երժանապատիւ Գէորգ Վարդապետ Երամեանց Նոր-Նախիջևանայ Սուրբ Խաչ Վանուց Վանահայր կարգեցաւ։

Նորին Երժանապատութեան ուսումնասէր եռանդը կը հաւատացնէ զմեզ, որ նոյն վանուց Հոգ. ուսումնարանի բարենպաստակ Հոգաբարձութեան անխոնջ ջանից հետ աջակցեալ՝ Արբաղնադոյն Կաթողիկոսի կամաց և փափագանաց համաձայն արդիւնք կընծայէ իւր կրկին պաշտօնին մէջ, և համակրութեան ու յարգանաց առաւել արժանի կը հանդիսանայ իրաւամբք։

ՆՈՒԷՐ

Պարոնայք Ենոան և Մելքոն Թասրեանց համաձայն իւրեանց բարեպաշտական ուխտի՝ երկուց երիվարաց փոխարէն դին ութսուն ռուբլի ընծայեցին յօդուտ Ս. Աթոռոյս։

Կը գովեմք նոյն Պարոնայից բարեպաշտութիւնը, և հրապարակաւ կը յայտնեմք մեր շնորհակալութիւնը։

ՄԱՐԳԱՍԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ռազուայ Մարգասիրական Ընկերութիւնը՝ ազգօգուտ եռանդեամբք՝ նոյն քաղաքի Ս. Լուսաւորիչ անուամբ նորաշէն Եկեղեցւոյն արտաքին սրահի դատարկ շրջակայքի վերայ բարեգործական շինութիւնք կատուցանելոյ համար՝ ի ձեռն Հոգևոր իշխանութեան մատուցած խնդրոյն և կանոնաց հաստատութիւն և լուծում ընկալաւ ի Վեհափառ Հայրապետէ մերմէ։

Հանդերձ խորին շնորհակալութեամբք բարեմաղթելով յերկնից կատարեալ յաջողութիւն Մարգասիրական ընկերութեան օգտաւէտ և անձկալի նպատակին համար, արժան կը համարիմք ստորև նոյն Ընկերութեան այս առթիւ առ Գէր. Ընդբէաս Ս. Եպիսկոպոս Հոգևոր Տեսուչ Շամախւոյ տուած խնդրոյն և առաջարկութեան կարևոր պարբերութիւնքը հաղորդել յօրինակ բարի և ի խրախոյս համայն սիրելի ազգայնոցս։

Հերոյին Բարձր Սրբազնութեան արդէն յայտնի է, որ մեր Մարդասիրական Ընկերութիւնն հաստատուած լինելով Հրամանաւ Օգոստափառ Թուսաց Կայսերն ի 21ն Մայիսի 1864 ամի մտանելով իւր գործունէութեան ասպարէզն՝ համաձայն կանոնագրութեան իւրոյ բացել է Բագու քաղաքումն օրիորդաց ուսումնարան Հայոց, Թուսաց, և Թուրքաց տպարան, դրատուն և ընթերցարան, բաց ի որոց կարճ ժամանակի միջոցում մտադիր է բանալոյ դեղանոց և հիւանդանոց աղքատաց համար։ Ընկերութիւնը նմանապէս ունի դիտաւորութիւն մասնակից լինել այլ և կառավարութեան ծախուց և բարեկարգութեան տեղւոյս Ծրխական Դպրոցին։ Այս յիշեալ ուսումնարանաց և միւսոց տեղաւորութիւնը լինում մասնաւոր անձանց պատկան շինուածոց մէջ ի հարկէ հարկաւորեալ ծախուք՝ և որ աւելի անյարմարն է՝ զանազան միմեանցից հեռաւոր տներում. այս ծախուց և անյարմարութեան առաջն առնելոյ նպատակաւ, Ընկերութիւնն խորհրդակցութեամբ Անդամց որոնումեր մի այլ պատշաճաւոր և կետրոնական տեղի, ուր կարելի լինէր Ընկերութեան ծախուք կառուցանել քարաշէն շինուած մի, որոց մէջ յարմարաւոր ձևով տեղաւորվէին վերոյիշեալ ուսումնարաններն ևն։ Բայց այժմ շնորհիւ Ձեր ներկայութեան և առաջարկութեան Ընկերութիւնը աւելի բարեպատշաճ և օգուտ է համարում՝ այս խորհուրդը կատարելու որպէս յօգուտ ազգին՝ նոյն և ի պայծառութիւն Բագուայ Նորաշէն յանուն Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչի կառուցեալ Եկեղեցւոյ Նորապատկան շրջակայքի բաց և դատարկ բակումն շինութիւններ անել, թէ ինչ ձևով և քանի սենեակներ (որոց թուումն և Առաջնորդարան) պիտի լինի Ընկերութեան շինուածքն, կարող է Ձեր Բարձր Սրբազնութիւնը նկատել սորա մէջ առաջարկուած նախագիծ ձեւագրից, ուստի համաձայն օրագրութեան ժողովոյն խորհրդոյ Ընկերութեան ի 6ն Նոյեմբերի տարւոյս (1870), Անդամք Խորհրդարանի այս ներկայ յայտարարութեամբս խնդրամատոյց լինելով Ձեր Բարձր Սրբազնութեանը, խնդրումեն Ձեր միջնորդութիւնը անխնայ ի գործ դնելու ուր և ինչպէս հարկն է, որ Բարձրագոյն Հոգևոր Իշխանութեան կողմանէ թոյլտվութիւն լինի Մարդասիրական Ընկերութեան յիշեալ նորաշէն Եկեղեցւոյ շրջակայքում մտադրեալ շինուածքն շինելու, որոյ մասին և Ընկերութիւնը իւր կողմանէ առաջարկում յետագայ պայմաններս. Առաջին, Ընկերութիւնն ընդունում անդարձ իւր վերայ բոլոր հարկաւորեալ ծախքը թէ եկեղեցւոյ շրջակայքի պարսպին պատշաճաւոր ձևով դռների և թէ այլ վերոյիշեալ ուսումնարանների, դրատան, տպարանի, Առաջնորդարանի և կրպակների շինուածների համար համեմատ տեղական կառավարութենէ հաստատուած ձևակերպութեան։ Երկրորդ, հարկաւորեալ ծախսն յիշեալ շինութիւնների հասնումն մինչև տասն հազար բուրլի արծաթ դրամ, զոր Ընկերութիւնը պարտաւորվում գործ դնելու իւր սեպհականութիւնից՝ որպէս յիշած է ի վերն, չունենալով իրաւունք պահանջել Հոգևոր կառավարութիւնից ոչ այն դրամագլուխն, և ոչ նորա տոկոսիքը։ Երրորդ, այս շինութիւնքը յետ նոցա վերջաւորութեան պիտի համարուին եկեղեցական կալուածք. միայն եթէ ըստ դիպման ժամանակին հանգամանքները ներեն, այս շինութիւնքներից (բաց ի նրանցից՝ որոց մէջ որ պիտի տեղաւորվին դպրոցները,) Ընկերութիւնը ունենայ իրաւունք տալ վարձու և նոցանից զոյացած օգուտը որպէս սեպհական արդիւնք մտանէ նորա դանձարանը առանց մասնակցութեան Հոգևոր Իշխանութեան։ Չորրորդ, եթէ Տէր մի՛ արասցէ՝ երբ և իցէ Ընկերութիւնն ձախորդ հանգամանքներով հարկադրուած լինի դադարացնելոյ իւր գործունէութիւնը, նոյն ժամանակ յիշեալ իւր շինուածներու արդիւնքը պիտի մնան անդարձ սեպհականութիւն յիշեալ Բագուայ Նորաշէն Եկեղեցւոյն։ Հինգերրորդ, բաց ի յիշեալ պայմաններից Ընկերութիւնը պարտաւորվում պահպանելու, բարեկարգելու և ծխական Դպրոցին օգնելու, երբ Հոգևոր Իշխանութեան եկեղեցական եկամուտներից սահմանեալ գումարը չբաւականանայ. և վեցերրորդ, որովհետև Ընկերութեան գործունէութեան ըստ մեծի մասին շրջանը այս պայմաններով պիտի կեդրոնանայ Եկեղեցւոյ բակում՝, վասնորոյ Ընկերութիւնը իւր կողմանէ բարեպատշաճ և օգտաւէտ է համարում՝ խնդրել Հոգևոր Իշխանու-

թիւնից ընդունելոյ համար իւր տեսչութեան տակ տեղւոյս նորաբաց օրիորդաց Հոգևոր ուսումնարանը, ի հարկէ բոլոր ծախուց հաշիւը Ընկերութեան խորհրդի Անդամոց պատասխանատուութեանը թողելով, հետևելով այն բոլոր կանոնադրութեան և հրամանատուութեան, որ Հոգևոր իշխանութիւնը կբարեհաճի տալու Ընկերութեան Անդամներին։ Վերջապէս անպատեհ չէ համարում յայտնել Ձերդ Սրբազնութեան և այն մասին, որ երբ Հոգևոր Ծայրագոյն Իշխանութիւնը բարեհաճեաց հաստատել այս մեր խնդիրը, Ընկերութեան խորհուրդը իւր գործոց մէջ պէտք է ունենայ մի այնպիսի անհերքելի պաշտօնական ձևով հաստատուած ապահովաթուղթ, որով կարողանայ գործ դնել իւր իրաւունքները որպիսի և իցէ արգելառիթ դիպուածոյ մէջ, որ կարելի է պատահել այդպիսի հանգամանքներում։

ՑՈՒՑԱԿ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԱՑ
Ի ՆՊԱՍՏ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՑՐ ԱԹՈՌՈՑՍ

(Շարունակութիւն։)

Ի ՄՈՍԿՎԱ

Մկրտիչ Ասկարխանեանց	100
Յովհաննէս Յովնանեանց	100
Նիկողայոս Դիլանեան	10
Բաշխի Կիրակոսեան Խալաթեանց . . .	100
Սիմէօն Յարութիւնեան Սահարբէկեան .	100
Բաղդասար Բօղդանեան	50
Սարգիս Ջաումեանց	50
Ոմն Հայ	25
Խաչատուր Լազարեանց	50
Մելքոն Գասպարեան Փանեանց . . .	20
Մեհրուժան Բաքիշեան Խալաթեանց . .	25
Յովակիմ Յարութիւնեան Բարանասեանց	15
Աղամջանեանց Տփխիսեցի.	15
Բարսեղ Գէորգեան Քեթխուդեանց . . .	25
Գէորգ Լիանոզեանց . . . . . . ,	25
Ստեփանոս Նազարեանց	10
Գէորգ Քանանեանց	10
Ոմն Հայ . . , ...	10
Յարութիւն Աւագ Քահանայ Կեօքչէեանց	5

ՅԱՍՏՐԱԽԱՆ

Մկրտում Դանիէլեան Սէրգէյեանց . .	150
Դանիէլ Մկրտումեան Սարգսեանց . . .	25
Յարութիւն Մկրտումեան Սարգսեանց .	15
Գրիգոր Մկրտումեան Սէրգէյեանց . . .	10
Յարութիւն Գէորգեան Մատաթեանց . .	100
Հայ ոմն	10
Սարգիս Բուրջալեանց	25
Գաբրիէլ Ուլուխանեանց	50
Հայ ոմն	2
Սարգիս Գաբրիէլեան Աղամջանեանց . .	25
Կիրակոս Գաբրիէլեան Աղամջանեանց .	25
Եղբարք Քուրդովեանք	25
Եղբարք Ջանումեանց	50
Մկրտիչ Գէորգեան Տէր Սիմէօնեանց . .	10
Նիկողայոս Սիմէօնեան	25
Դանիէլ Յարութիւնեան Ֆրանգուլեանց և որդի Նորին Յարութիւն	15
Յակոբ Հայրապետեան Կրանիկլիկեան . .	5
Ալէքսանդր Յարութիւնեան Բուդախեանց	5
Թադէոս Աւագեան Սաֆարեանց . . .	5
Կատարինէ Յակովբեան Կաղաչկովեանց .	5
Սարգիս Մակարեան Մակարեանց . . .	25
Անյայտ ոմն	5
Օհան Գալստեան Մխնիքեան	5
Ստեփաննոս Առաքելեան Կիրէօվեանց . .	5
Մկրտիչ Ուկլովեանց	10
Եղբարք Ֆրանգուլովեանց	15
Մելքում Տէր Սարգսեանց	5
Սարգիս Թամազեանց	5
Յովհաննէս Յակովբեան Ֆրանգուլեանց .	5
Յովհաննէս Մկրտչեան Կալէեանց . . .	3
Պետրոս Օհանեան Դուչկինեանց . . .	2
Մկրտիչ Օհաննէսեան Ախվերտովեանց. .	5
Մկրտիչ Աբրահամեան Սուրաբէկեանց .	5
Մախլնեյ Դորեան	5
Վարդան Պաստակեանց	15